

»Lysredd« i 1863. Jeg henviser til hundredårs-udgaven af Ibsens »Samlede verker«. XIV. Dikt (1937) p. 335. I »Norsk riksmålsordbok« ved Trygve Knudsen og Alf Sommerfelt I (1937) anføres *forverk* ikke under II, *for*.

3. Se Hans Brix's gennemgang af digtet i »Fagre Ord. Smaa Kommentarer til berømte danske Digte« (1908) p. 191 ff. Brix skriver at det er umuligt at nægte slægtskabet med Henrik Ibsens »Borte« (der citeres i sin helhed) p. 195. Det må man give ham fuldstændig ret i.

Harry Andersen

Til Thøger Larsens »Jens Højby«

I Thøger Larsens fortællende digt »Jens Højby« fra 1905 i »Dagene. Viser og Digte« (1905) findes denne strofe:

Sommernatmørket er blødt.
Følsomt fører det Rummet;
hvor han ensom, forstummet,
ligger og stirrer forknyt.¹

I de første udkast til digtet findes denne strofe ikke. Det kan vi læse om i Vagn Riisagers værdifulde gennemgang af kladder-fragmentet.²

Det originale udtryk om sommernatmørket: »Følsomt fører det Rummet«, med et diskret stavrim,³ ligger det meget nær at kæde sammen med Holger Drachmanns digt »Natten. En Radering« i »Gamle Guder og nye« (1881) med udtrykket: »Og Natten slog sit Forværk blødt ud over« (se mit bidrag p. 140 f.). Ligheden er slående. Det er ikke usandsynligt at Thøger Larsen har kendt Drachmanns digt – selv om vi ikke har vidnesbyrd om at han har læst »Gamle Guder og nye«.

Thøger Larsen har på en måde gentaget sig selv i det fortællende digt »En Moder« (i »Bakker og Bølger« 1912) i denne strofe:

Sommervinden strøg
sin Sorgløshed mod Muren.
Selv Kamrets bløde Mørke
var svangert som Naturen.

Det nærmeste jeg er kommet Thøger Larsens udtryk er fra J. P. Jacobsen: »det bløde Halvlys under Hvelvingerne«.⁴

Chr. N. Brodersen citerer fra Thøger Larsens »Vesterhavet« (i »Dagene«) disse vers:

De stiveste Stenskrig i Øret stak og rev,
som boret ud af Halsen paa Tolvhestes Trolde.

Han skriver i sin monografi I (1942): »Mens dette Billede virker lovlige overeksponert, viser følgende Linjer os Thøger Larsens sproglige Mesterskab i et Eksempel, hvor Udtrykket er behersket af skønt Maadehold:

Sommernatsmørket er blødt.
Følsomt forer det Rummet.« (p. 219).

Jeg synes ikke at det er en god idé at sammenstille disse udtryk »paa overført Sansning«. Jeg tror ikke at jeg vil tale om et »skønt Maadehold« – men om et meget originalt udtryk – der altså kan føres tilbage til Holger Drachmann og videre tilbage til Henrik Ibsen.

1. Chr. N. Brodersen anfører rimet blødt – forknyt under urene rim i sin monografi »Thøger Larsen. II« (1950) p. 135. Han har glemt at se efter i »Ordbog over det danske sprog« V (1923), 576. Her anføres: *før'knydt, L. br. -fnydt* Under *uforknyt* har ODS XXV (1950), 896 ingen udtale-angivelse. Anno 1985 er den normale rigsmåls-udtale med *y*. Jeg ved ikke hvor gammel den er. Johannes V. Jensen har i sit digt »Graven i Sne. Vinterbillede fra Oehlenschlägers Grav«: forknyt - Tøvandspyt (»Verdens Lys« (1926) p. 26 og »Digte« (1954) p. 160). Axel Sørensen har i »Dansk Rimordbog« (1900. Optrykt 1977) under *yt*: forknyt - Pyt (Regnvandspyt) og (u)forknyt - dødt, blødt m.fl. (p. 505).
2. »Thøger Larsens »Jens Højby«. En Analyse paa Grundlag af et Kladdefragment« (i »Edda« 1930 p. 173 ff.). Jeg henviser til Chr. N. Brodersens gennemgang af digtet i hans monografi I (1942) p. 88 ff. Strofen citeres sammen med to andre i kapitlet om »kunstens trolddom« p. 136. Desuden henviser jeg til Chr. N. Brodersens kronik om »Jens Højby« i »Information« 22. august 1955. Strofen citeres af Chr. Rimestad i »Fra Stuckenbergtil Seedorf. Den lyriske Renæssance i Danmark« II (1923) p. 64.
3. Stavrimet er anført i min afhandling om Thøger Larsens allitterationer i »Danske Studier« 1941 p. 21, genoptrykt i »Afhandlinger om Thøger Larsen« (1986), se citatet p. 25. Typen: adjektiv (eller adverbium) + verbum eller omvendt.
4. Se ODS II (1920), 916 *blød*, om synsindtryk. Henvisningen er til J. P. Jacobsens »Samlede Skrifter« II (1888) p. 381. ODS citerer ikke nogle ord fra Thøger Larsens eminente strofe: *blød – ensom – fore* (under *fodre*) – *forknyt – forstummet – følsom – sommernats-*. Med dette mener jeg selvfølgelig ikke at ODS var forpligtet til at citere Thøger Larsen; men man savner udtrykket »Følsomt forer det Rummet« – der kunne være anført under *fore* (jf. Holger Drachmanns *Forværk*).

Harry Andersen